

НУМЕРОНІМ ЯК ОБ'ЄКТ ПЕРЕКЛАДУ

Статтю присвячено сучасним комп'ютерним скороченням англійської мови. Основну увагу приділено особливому типу абрєвіатур – нумеронімам, їх морфологічній характеристиці та особливостям перекладу.

Ключові слова: скорочення, абрєвіація, нумеронім, мова Leet, переклад

The article focuses on the IT abbreviations in Modern English. The main accent is made on morphological description of numeronyms and their translation peculiarity.

Key words: shortening, abbreviation, numeronym, Leet language, translation.

Скорочення є одним із найскладніших та найцікавіших елементів для розуміння та перекладу, а особливо в спеціальних текстах. Упродовж останніх десятиліть у сучасних європейських мовах збільшується кількість абрєвіатур і зростає частота їх уживання, а абрєвіація стає одним із провідних способів словотворення. Інтенсивність і складність цього процесу визначають актуальність проблеми абрєвіації, необхідність звернення до її ретельного вивчення. Інтерес до специфіки створення абрєвіатур в різноструктурних мовах і до особливостей їх вживання в інших типах і жанрах мови обумовлений тим, що абрєвіація являється одним із способів слововиводу, що як найповніше відповідає прагматичним установкам сучасності.

Дослідженню абрєвіації та скорочення в сучасній англійській мові присвячені праці Т.І. Арбекової [2], В.В. Борисова [4], Є.П. Волошина [6], Б.А. Гончарова [8] та ін..

Мета статті полягає у розгляді нумероніма як лексичної одиниці, створеної новим перспективним словотворчим засобом мови та особливостей його перекладу.

Як відомо, абрєвіація покликана служити підвищенню результативності комунікації, що є однією з основних причин розвитку суспільства і мови як засобу спілкування в ньому. Абрєвіатури є результатом вторинної номінації, виконуючи головним чином ідентифікуючу і класифікуючу роль, їх поява нерідко свідчить про актуальність явища, що позначається ними в певний часовий інтервал. Абрєвіація служить засобом заповнення лексичних або словотворчих лакун в узуальній лексиці, підтверджуючи потребу суспільства в найменуванні нової реалії. Будь-яке знаменне слово, абрєвіатура зокрема, є єдністю значення і звучання змісту і форми, що завжди прагнуть до взаємної відповідності. У слові, для якого це прагнення виявилось реалізованим, знімається додаткове навантаження на мовну пам'ять і легко проводиться подальша мовна операція [цит. за 6, с.115].

У словотворчих системах мов, що розрізняються граматичною будовою, абрєвіація займає неоднакове місце. Флективні європейські мови (українська, англійська та інші.) демонструють високий потенціал у плані творення слів за абрєвіаційною моделлю і, розрізняючись ступенем розвитку синтетизму і аналітизму, представляють можливість прослідкувати характер впливу граматичної будови на особливості створення і типи утворення абрєвіатур.

При дослідженні абрєвіатурних тенденцій у цих мовах слід урахувати зіставлення слова-лексеми як одиниці системи реалізованому слововживанню. Такий підхід дозволяє розмежувати абрєвіатури, закріплені в системі мови, і абрєвіатури, що з'являються в мові і не стали фактами мови, а також прослідкувати найбільш продуктивні способи входження систему функціонуючих в мові абрєвіатур залежно від специфіки тієї або іншої мови і знань, що відображають культурно-фонові уявлення народу – носія мови.

Не менш важливою проблемою є дослідження абrevіатурного простору дискурсу, що виникає на перетині двох просторів: віртуального або дискурсивної структури, і реального, або практики.

Продуктивність скорочення як засобу утворення слів виявляється також у виникненні специфічних слів, які належать до жаргонної лексики спеціалістів з інформаційних технологій, таких, наприклад, як: *arg* (*argument*), *tab* (*tabulation*), *comp* (*computer*), *etc.* Тенденція до переходу таких слів з жаргонної до загальноживаної лексики є ще однією ілюстрацією глобалізаційних процесів, які охоплюють усі прошарки суспільства.

Деякі новоутворення шляхом скорочення не використовуються в усному мовленні, але можуть бути представлені лише письмово, на екрані комп'ютера. Наприклад: *edt* (*editor*) – програма – редактор; *Edlin* (*Edit lines*) – строковий редактор; *err* (*error*) – помилка; *EXT* (*End of Text*) – кінець тексту; *ext* (*extension*) – розширення.

Особливим типом абrevіатур, який характерний для англійської мови, є **нумеронім** – це слово, а точніше скорочення, яке складене на основі числа. Вимова букв та чисел може співпадати із самим словом наприклад: “K9” для “*canine*” (*phonetically*: “*kay*” + “*nine*”). Подібний приклад у французькій мові “K7” for “*cassette*” (*phonetically*: “*ka*” + “*sept*”).

Подібно, букви між першою та останньою літерами слова замінюються на число літер пропущених між ними наприклад: “i18n” як “*internationalization*”. Іноді остання літера може рахуватись і бути пропущеною.

Уважається, що першим нумеронімом був “S12n” [20]. Це було ім'я електронного поштового рахунку, яке було дане найманцю у корпорацію DEC Jan Scherpenhuizen системним адміністратором, тому що його ім'я було занадто великим за для імені рахунку. Колеги, які не могли вимовити ім'я цього робітника часто застосовували до нього “S12n”. Застосування таких нумеронімів стало частиною корпоративної культури DEC.

Кількість чисел може також означати кількість слів, які починаються з однієї і тої ж букви наприклад: *W3* (*World Wide Web*) or *W3C* (*World Wide Web Consortium*).

Менш застосовувані нумероніми – це ті, які складаються тільки з чисел наприклад: *212*” for “*New Yorker*”, “*4-1-1*” for “*information*”, “*9-1-1*” for “*help*”, and “*101*” for “*basic introduction to a subject*”. Слова такого типу існували десятиріччями, включаючи такий як *10-code*, який був у використанні із Другої Світової Війни.

Концепція об'єднання чисел в слова можна знайти в мові Leet, де числа часто замінюються на орфографічно подібні слова наприклад (e.g. *H4CK3D* for *HACKED*). Leet (1337) – стиль вживання англійської мови, що поширився в Інтернеті. Основні відмінності – заміна латинських букв на схожі цифри і символи, імітація і пародія на помилки, характерні для швидкого набору тексту, імітація жаргону хакерів і геймерів, додавання закінчення *-x0r* до слів. Ці скорочення використовуються в основному письмово, адже деякі слова (напр, *porn*) не мають певної вимови [21].

Коли слова мають складне значення, такі типи абrevіатур майже завжди переходять до свого “обчислювального значення”, наприклад *G11n* відноситься до підготовки програмного забезпечення для всесвітнього розподілу, а не до соціального тренду глобалізації. В деяких випадках використання підходящого випадку дає змогу відрізнити прописні літери I/i та строчні букви L/l. Наприклад: *ally* – *Accessibility* – доступність; *c11y* – *Consumability* – витратність; *c10n* – *Canonization* – канонізація; *d11n* – *Documentation* – документація; *E15* – *The Eyjafjallajökull volcano* – вулкан Ейяфьятлайокудль; *g11n* – *Globalisation / Globalization* – глобалізація; *i14y* – *Interoperability* – інтеперабільність; *i18n* – *Internationalisation / Internationalization* – інтернаціоналізація; *i12n* – *Initialization* – ініціалізація; *L10n* – *Localisation / Localization* – локалізація; *m12n* – *Modularisation / Modularization* – модулізація; *m17n* – *Multilingualization* – мультілінгвалізація; *n11n* – *Normalisation/Normalization* –

нормалізація; *p1r8* – *pirate* – *nīpam*; *P13n* – *Personalisation/ Personalization* – персоналізація; *P45* – *Pneumonoultramicroscopicsilicovolcanokoniosis* – пневмоультрамікроскопосіліковулканоконіоз; *s10n* – *Subscription* – передплата; *v11n* – *Versification* – версифікація; *v12n* – *Virtualization* – віртуалізація; *W3* – *World Wide Web* – всесвітня павутина; *W3C* – *World Wide Web Consortium* – Інтернет консорціум; *w8* – чекання.

Проаналізувавши подані вище приклади вважається можливим запропонувати виділяти 2 загальні типи нумеронімів:

- повний (*911, 218n*);
- частковий (*2nite*).

У доборі нумеронімів можна помітити таку закономірність: часте використання цифр 1, 2, 3 у скороченнях слів. Це може бути пов'язане із здібністю цифр передавати окремі звуки, наприклад 2 – *to, too, two*; 3 – *three*. Також це може бути пов'язане із кількістю літер у слові. Загалом, скорочують довгі слова, які мають у собі більше десяти літер, тому одиниця дуже часто використовується у нумеронімах як визначення десятків у кількості літер у словах, що скорочуються.

Серед засобів перекладу абрєвіації: найчастіше використовуються передача англійського скорочення еквівалентним українським скороченням або інакше кажучи переклад відповідним скороченням, запозичення іншомовного скорочення (зі збереженням латинського написання), транслітерація, передача фонетичної форми англійського скорочення (транскрипція), описовий переклад, створення нового українського скорочення та метод прямого запозичення [3, с. 137].

Але як ми бачимо з наведених вище прикладів нумеронімів та запропонованих варіантів їх перекладу українською, при роботі з такими типами скорочень можливе використання лише “розшифровування” відповідною повною формою слова або словосполучення (цей спосіб використовується тоді, коли у мові перекладу відсутнє відповідне скорочення, причому для перекладу необхідно визначити повну форму скорочення у мові оригіналу). Одже, виникає потреба у спеціальному тлумачному словнику мови та окремих нумеронімів.

Таким чином, переклад комп'ютерних текстів та їх складових – термінів (абрєвіатур, скорочень та ін.) є актуальною темою й сьогодні. Оскільки процес поширення новітніх технологій продовжується, виникнення нової лексики та потреба у її тлумаченні залишаються незмінними.

Перспективним вважаємо дослідження мови Leet у перекладацькому аспекті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антрушина Г.Б. Лексикология английского языка / Антрушина Г.Б. – М.: Высшая школа, 1999. – 288 с.
2. Арбекова Т.И. Лексикология английского языка / Арбекова Т.И. – М.: Высшая школа, 2002. – 240 с.
3. Балонєва О.О. Особливості перекладу англійської науково-технічної літератури / Балонєва О.О. – Житомир: Житомирський державний університет, 2004. – 25 с.
4. Борисов В.В. Аббревиация и акронимия. Военные и научно-технические сокращения в иностранных языках / Под ред. Швейцера А.Д. – М.: Высшая школа, 2004. – 320 с.
5. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе / Влахов С., Флорин С. – М.: Р Валент, 2006. – 360 с.
6. Волошин Е.П. Аббревиатуры в лексической системе английского языка: Дис. ... канд. филол. наук: 15.04.01/ Волошин Е.П. – М., 2005. – 279 с.
7. Галкина Е.Н. Перевод аббревиатур и акронимов на русский язык // Россия и Запад: диалог культур / Галкина Е.Н. – М., 2005. – №4 – С. 17.
8. Гончаров Б.А. К вопросу о типологии и переводе сокращений в англоязычной научно-технической литературе / Гончаров Б.А. // Теория и практика перевода. – Киев, 1991. – №17. – С. 143 – 151.

9. Дюжикова Е.А. Аббревиация сравнительно со словосложением (на материале современного английского языка): Автореф.дис....доктора филол.наук / Дюжикова Е.А.. – М.: 1997. – 50с.
10. Зацний Ю.А. Неологізми англійської мови 80-90 років ХХ століття / Зацний Ю.А. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 396 с.
11. Зацний Ю. А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови в 80-ті – 90-ті роки ХХ століття / Зацний Ю. А. – К.: 1999. – 409с.
12. Зацний Ю.А., Пахомова Т.О. Мова і суспільство: збагачення словникового складу сучасної англійської мови / Зацний Ю.А., Пахомова Т.О. – Запоріжжя, 2001. – 385 с.
13. Єнікєєва С.М. Формування та функціонування нових словотворчих елементів англійської мови: Дис...канд. філол. наук: 10.02.04 / Запорізький держ. ун-т / Єнікєєва С.М. – Запоріжжя, 1999. – 176 с.
14. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову / Карабан В.І. – К.: Політична думка, 1997. – 300 с.
15. Клименко О.Л. Поповнення словникового складу сучасної англійської мови з нелітературних підсистем: Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04/ Запорізький держ. ун-т / Клименко О.Л. – Запоріжжя, 1999. – 198 с.
16. Кубрякова Е.С. Теория номинации и словообразование / Кубрякова Е.С. //Языковая номинация. Виды наименований. – М.: Наука,1977. – С.222-303.
17. Соколовская Т.Д. Нормативные сокращения в современном русском языке / Соколовская Т.Д. – М.: Наука, 1996. – 75с.
18. Шевелева А.П. Структура и семантика телескопических производных с точки зрения когнитивной лингвистики (на материале современного английского языка): Автореф. дис. канд. филол. наук / Шевелева А.П. – СПб., 2003. – 17с.
19. The Oxford Dictionary of New Words. – New York: Oxford University Press, 1998. – 375 p.
20. <http://en.wikipedia.org/wiki/Numeronym>
21. <http://ru.wikipedia.org/wiki/Leet>